

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2023-05-04

REMISSYTTRANDE

KN2023/02708

Till
Klimat-och näringslivsdepartementet

Remissvar rörande EU-kommissionens förslag till förordning om netto-nollindustrin – Net Zero Industry Act.

Svebio, Svenska Bioenergiföreningen, har beretts möjlighet att yttra sig om rubricerade förslag och vill framföra följande:

Svebios synpunkter i sammanfattning

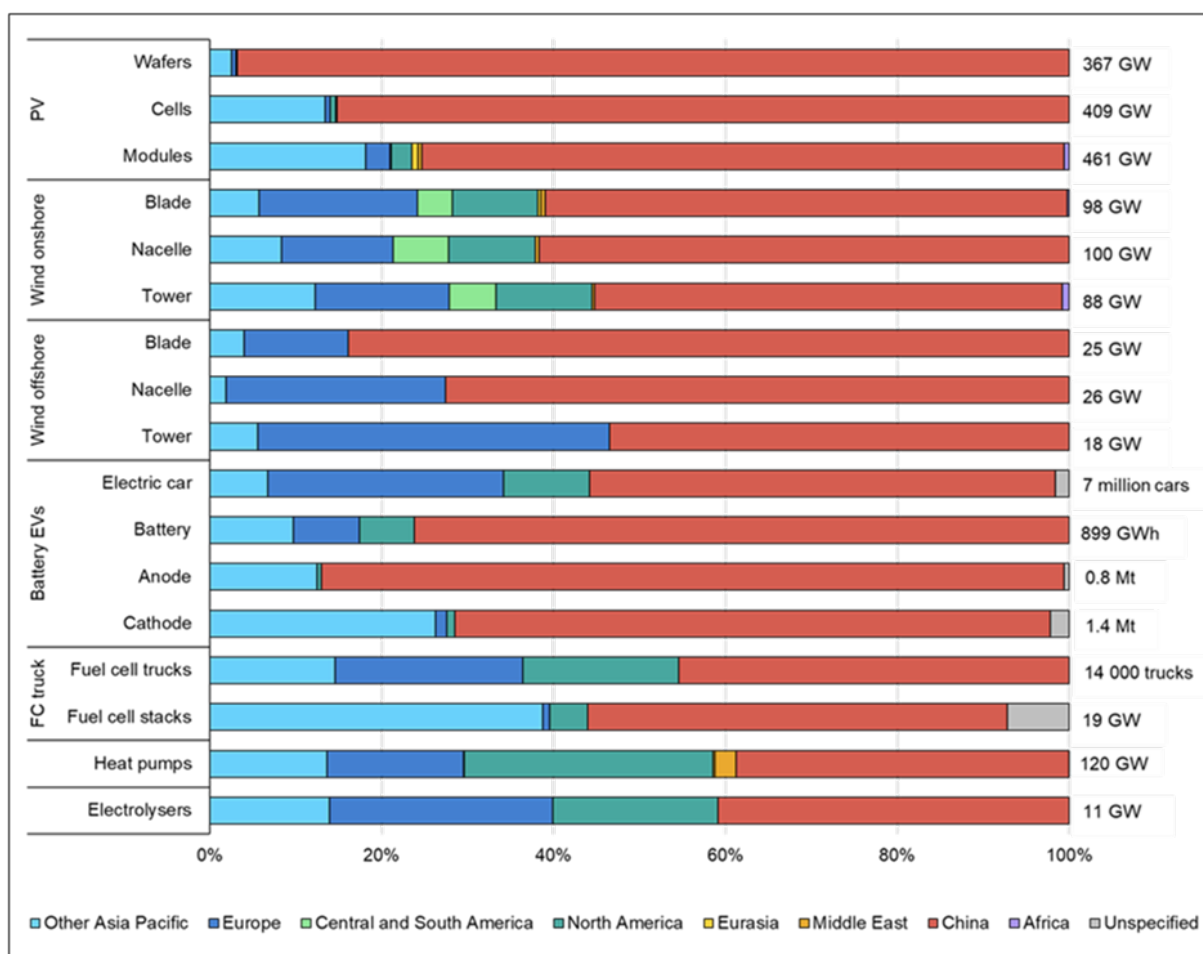
- *Initiativet demonstrerar tydligt att EU genom ett ensidigt fokus på elektrifiering håller på att byta ut ett utlandsberoende, för fossila bränslen som olja och gas, mot ett annat utlandsberoende, för sol-, vind- och batteriteknik. Man byter ett starkt beroende av Mellanöstern och Ryssland, mot ett lika starkt beroende av Kina. En kraftfull satsning på inhemska lösningar som bioenergi och utbyggnad av fjärrvärmesystem baserade på biobränslen och avfall, skulle minska bägge dessa beroenden.*
- *Förslaget präglas av en tro på att marknaderna kan styras med hjälp av planekonomiska målformuleringar och riktlinjer från EU-nivå (top-down). Vår uppfattning är att marknaden styrs bäst av generella styrmedel, och att valet av teknik och leverantörer måste ske av berörda aktörer på marknaden. En stark EU-sektor inom förnybara branscher skapas bäst genom goda generella villkor för produktionen och goda villkor för forskning och teknisk utveckling. Direkta subventioner bör undvikas och EU bör avstå från att delta i en "tävlan i subventionering" med USA och andra globala aktörer.*
- *EU-kommissionen har i sitt förslag helt förbigått bioenergilösningar, med undantag för biogas, trots att bioenergi är EU:s största egna energikälla. Bioenergi står för 60 procent av unionens förnybara energi, och erbjuder ett stort antal kostnadseffektiva lösningar med stor klimatnytta och med utnyttjande av teknik som snabbt kan reducera utsläppen av fossil koldioxid. Dessutom hämtas 95 procent av den använda bioenergin från åkermark och skogsavfall inom EU.*

- Förslagen om att strömlinjeforma beslutsprocesser och påskynda handläggningstider riskerar att tvärtom komplicera genomförandet. Dessutom innebär många av förslagen att motstående intressen riskerar att inte beaktas och att klimatpolitiken får sämre förankring hos allmänheten.
- Vi avråder från att genomföra förslagen om "one stop shop" i kombination fasta och mycket korta handläggningstider. Förslagen bryter sönder etablerade tillståndsprocesser och skapar rättsotrygghet. Det innebär också en omfattande centralisering av beslutsfattandet på bekostnad av lokala och regionala instanser, vilket minskar den demokratiska förankringen inom tillståndsprocessen.
- EU-kommissionens ensidiga inriktning med stöd för vissa utpekade teknologier och samtidigt förtigande av andra lösningar innebär ett flagrant avsteg från principen om teknikneutralitet.

EU:s importberoende för ett antal "nettonoll-tekniker"

Diagrammet nedan illustrerar det stora importberoendet för EU när det gäller en rad av de teknologier som omnämns i förslaget. Diagrammet visar hur den globala produktionen är fördelad mellan olika producentländer.

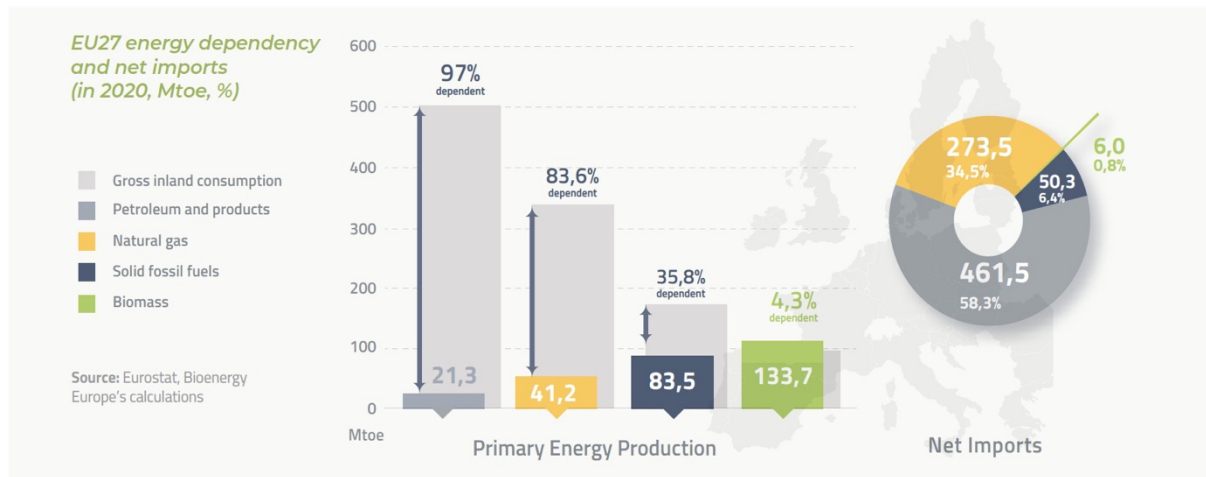
Rött visar andelen av produktionen som ligger i Kina. Beroendet av Kina och övriga Ostasien är särskilt stort för solcellsteknik, batteriteknik och vindkraft. Både EU och USA har låg andel jämfört med Kina.

Källa: IEA Energy Technology Perspectives 2023.

Som jämförelse kan vi nedan se den mycket höga andelen egenförsörjning för bioenergi i EU. Medan EU 2020 var till 97 procent importberoende för fossil olja, 83,6 procent importberoende för fossil gas och 35,8 procent importberoende för kol, var importberoendet för biobränslen bara 4,3 procent, främst import av pellets, men även en del råvaror för biodrivmedel.

En självklar slutsats är att EU ska fortsätta satsa på bioenergilösningar som garanterar försörjningstrygghet.

Källa: *Bioenergy Europe Statistical Report 2022*.

EU:s syn på bioenergi

Att EU-kommissionen inte inkluderar bioenergilösningar i förslaget är i linje med tidigare förslag från kommissionen. Kommissionens strategiska dokument REPowerEU inkluderade ursprungligen inga förslag om bioenergi, fjärrvärme och energi från avfall, fränsett förslag om ökad produktion av biogas/biometan. I det reviderade slutliga dokumentet fanns några allmänna formuleringar om bioenergi och fjärrvärme, men bioenergins stora potential att ersätta import av rysk fossil energi var ingen central del av dokumentet. Biodrivmedel som ersättning för importerade fossila drivmedel omnämndes inte alls.

I EU-kommissionens förslag till nytt energiskattedirektiv föreslås beskattning av biobränslen och gradvis straffbeskattning av biodrivmedel. Kommissionen driver också en linje på transportområdet som innebär att bioenergilösningar inte blir möjliga eller starkt begränsas, främst genom att enbart beakta utsläpp från avgasröret, utan att betrakta biogena utsläpp som nollutsläpp.

Taxomin är på samma sätt mycket restriktiv när det gäller bioenergi, liksom mot ett rationellt och hållbart brukande av skogen.

Sverige måste, som stor användare av bioenergi och med stor potential att ytterligare öka bioenergianvändningen, i alla relevanta EU-sammanhang lyfta fram bioenergilösningar och uppmana kommissionen att ändra sin negativa syn på bioenergi. Det är viktigt, både för att nå klimatmålen på ett kostnadseffektivt sätt och för att stärka EU:s oberoende på energiområdet. Det är också viktigt för svenskt näringsliv, med många företag som tillverkar utrustning och erbjuder teknik för bioenergilösningar.

Bioenergins exkludering i Net Zero Energy Act

I den övergripande definitionen av "net zero technologies" i artikel 3 anges att förnybar energiteknik ingår i enlighet med förnybartdirektivets definition. Det innebär att all typ av bioenergi inkluderas. Men detta är enda gången som detta sker. I alla övriga formuleringar utelämnas bioenergilösningar, frånsett biogas/biometan.

Det gäller i den inledande texten (sidan 1) där de framtida energisystemen beskrivs som en kombination av "vindturbiner, elektrolysörer, batterier, solceller, värmepumpar och annat". På följande sida beskrivs den energitunga industrins (stål, gödselmedel, cement) behov av energi som att man behöver tillgång till "teknik som batterier, värmepumpar, solpaneler, elektrolysörer, bränsleceller, vindturbiner och koldioxidavskiljning (CCS)".

På sidan 7 beskrivs net-zero teknologiekosystemet med följande komponenter: "solenergi, batterier/lagring, vind, elektrolysörer och bränsleceller, värmepumpar, biometan, nät och CCS".

I recitals 6 och 10 görs liknande uppräknings, där inga bioenergialternativ inkluderas. Utöver de ovan listade teknikerna inkluderas nu också fusion, små modulära reaktorer och "relaterade bäst-i-klassen-bränslen", som sannolikt avser elektrobränslen från kärnkraftsel. I Annexet som listar strategiska net zero-tekniker omnämns inte heller bioenergi, utöver "hållbara biometan/biogas-teknologier". Här nämns förutom värmepumpar även geotermisk energi generellt, liksom solvärmeteknik.

Bioenergilösningar som borde omnämnas i Net Zero Energy Act

Förslaget innehåller alltså inga bioenergiteknologier, utöver produktion av biogas/biometan. Här är några förslag till bioenergiteknologier som borde vara med:

- . Bioenergi för el- och värmeproduktion.
- . Biodrivmedel som uppfyller EU:s hållbarhetskriterier, både från jordbruk, skogsbruk och avfallsströmmar.
- . Biokraft för flexibilitet och balansering av variabel förnybar elproduktion.
- . Biobränslen som energilagring.
- . Biokol och biochar, för industriella tillämpningar och som kolsänka.
- . Termisk förgasning av biomassa för biometanproduktion.
- . Bio-CCS för negativa utsläpp.
- . Utbyggd fjärrvärmenät för tillvaratagande av biomassa, biogena restprodukter och avfall samt restvärme.

Ingen av dessa lösningar finns omnämnda i förslaget till Net Zero Energy Act, trots att de erbjuder kostnadseffektiva lösningar för klimatnytta och minskat importberoende, i allmänhet med kort genomförandetid. Detta trots att Stockholm Exergi hyllats i media av både Ursula von der Leyen och Frans Timmermans och fått stödpengar till sitt Bio-CCS-projekt från EU. Ett annat exempel på att effektivt komma bort från fossil rysk gasanvändning har Litauen praktiserat genom att nästan helt fasa ut rysk gas ur fjärrvärmenätet mellan 2012 och 2022 för att istället använda biobränslen och avfall.

Ingen teknikneutralitet

Utpekandet av vissa tekniska lösningar och utelämnandet av andra innebär ett flagrant avsteg från principen om teknikneutralitet. Det förhindrar konkurrens på lika villkor och leder till onödigt höga kostnader för att uppnå de eftersträlvade målen.

Ett exempel är att man vill gynna värmepumpar och solvärme för hushållens värmebehov (recital 35). Även geotermisk energi ska gynnas. Däremot omnämns inte bioenergilösningar, t ex pelletsvärme, eller fjärrvärme.

One stop shop (artikel 4)

Förslaget innebär att en projektägare bara ska behöva vända sig till en instans för sitt ärende, och enligt förslaget ska den svenska regeringen redan inom tre månader efter att Net Zero Energy Act har trätt i kraft ha inrättat en enda central myndighet som ska hantera alla tillståndprocesser för "net zero manufacturing projects".

Det innebär att ett nytt och parallellt system för tillståndsgivning ska byggas upp vid sidan av de system som finns idag, och att man inom detta nya system ska hantera alla typer av lagstiftning och regelverk, givet att projektet faller inom ramen för definitionen av nettonollprojekt. Det innebär t ex att man åsidosätter kommunernas bygg- och planbeslut och länsstyrelsernas och miljödomstolarnas miljöprövning.

Korta handläggningstider för tillstånd (artikel 6 och 7)

Förslaget innebär att EU föreskriver längsta handläggningstider för "net zero manufacturing projects", där tillstånd bara får ta 18 månader att handlägga för projekt över 1000 MW och bara 12 månader för projekt under 1000 MW. För utbyggnad av befintliga anläggningar ska tiden halveras.

Listan över net zero-teknologier inkluderar teknik av mycket olika komplexitet och med mycket varierande miljö- och säkerhetskonsekvenser. De lokala förhållandena varierar starkt och varje projekt är unikt. Vi anser det olämpligt att man fastställer en fast tidsram för handläggning av alla projekt i hela EU.

I artikel 7 anges att den tillståndsgivande myndigheten redan inom 30 dagar efter en förfrågan måste ange vilka delar som måste ingå i en miljökonsekvensbeskrivning. I artikeln anges också att allmänhetens tid för yttrande ska begränsas till 45 dagar.

Vi vill varna för att ett överdrivet fokus på korta handläggningstider kan komma att orsaka bakslag. Även om det är bråttom att genomföra klimatåtgärder får man inte ge avkall på en kvalitativ tillståndsprövning och möjligheter för alla berörda att komma till tals. Det finns ofta berättigade motstående intressen, även för förnybar energiproduktion, kraftledningsbyggen och andra delar av det förändrade energisystemet. Om man systematiskt kör över lokala opinioner kan det leda till ett ökat motstånd mot de åtgärder som behövs för att lösa klimatfrågan.

Ingen konsekvensanalys

Kommissionen medger på sidan 10 att ingen konsekvensanalys (impact assessment) har genomförts. Man skriver att en sådan konsekvensanalys kommer att publiceras först efter att förslaget antagits och publicerats! Förfarandet strider mot EU-kommissionens egna principer för "better regulation". Det innebär också att ingen bred konsultation har genomförts. De här bristerna i lagstiftningsprocessen bör påpekas av den svenska regeringen.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin
VD

Kjell Andersson
Näringspolitisk chef